

RÖDSVINGEL – Odling svägledning

ODLINGSKALENDER

Insåningsåret	
Insådd i vårstråsäd	<p><u>April</u>: Insådd samtidigt med skyddsgrödan. <u>Maj</u>: Ogräsbekämpning <u>Augusti</u>: Vårsädens stubb putsas vid behov. Kvävegödsling <u>September/oktober</u>: Kvävegödsling</p>
Insådd i höstvetete	<p><u>September</u>: Insådd samtidig med skyddsgrödan. <u>April/maj</u>: Ogräsbekämpning <u>Augusti</u>: Höstvetets stubb putsas vid behov. Kvävegödsling om beståndet är svagt <u>Början av oktober</u>: Kvävegödsling. Bekämpning av spillplanter</p>
Insådd i höstraps	<p><u>Augusti</u>: Gräsfröna blandas med rapsutsädet och säs samtidigt. <u>September</u>: Ogräsbekämpning <u>Augusti efter rapsskörd</u>: Rapsstubben putsas vid behov. <u>September</u>: Bekämpning av spillplanter <u>Början av oktober</u>: Kvävegödsling</p>
Fröskördeåren – alla insåningsalternativ	
Mars	Kvävegödsling vid tillväxtstart.
April-maj	Eventuell bekämpning av örtogräs, vitgröe, kvickrot Bekämpning av skadegörare i tredjeårsvallar. Tillväxtreglering när grödan är i mycket god tillväxt.
Maj-juni	Eventuellt kvävegödsling till kraftiga grödor vid begynnande axgång. Sjukdomar bekämpas vid behov.
Andra halvan av juli	Fröskörd
Augusti	Fröstubben putsas hårt.
Början av oktober	Återväxten skördas eller putsas. Efter sista putsning kvävegödsas.

RÖDSVINGEL
Festuca rubra (lat)
 Rødsvingel (Dk & No)
 Red fescue (Eng)

Rödsvingel är en av de arealmässigt största vallfröarterna – både i världen och i Sverige. Rödsvingel är ett flerårigt, tuvat gräs, med upprätt spensligt nästan bladlöst strå. Rödsvingel indelas i tre sortgrupper: *Festuca rubra*, *rubra*, långa utlöpare

Festuca rubra, *trichophylla*, korta utlöpare
Festuca rubra, *commutata*, utan utlöpare
 Rödsvingel används främst till grönytor, såsom gräsmattor, parker och golfbanor samt i betesblandningar. Rödsvingel är känslig för nattfrost i maj månad och

odlas främst i kustnära områden i södra Sverige. Rödsvingel bör inte odlas på mulljordar eller lättare jordar om det inte finns bevattningsmöjligheter. Rödsvingel kan normalt skördas två-tre år. Avkastningen varierar stort mellan olika sorter men som ett genomsnitt är skörden 800–1500 kg/ha.

Fribelägenhet

Tänk på att frövallarna har ett fribelägenhetskrav. Detta betyder att det inte får finnas växter av samma art men annan sort än frövallens inom ett visst avstånd, eftersom det då finns risk för korspollinering. För bruksvara (C-kvalitet) är kravet minst 50 m (100 m om fältet är mindre än 2 ha) och för stamfrö (A- och B-kvalitet) minst 100 m (200 m om fältet är mindre än 2 ha). För att undvika pollinering från en annan sort som växer i en slåttervall, träda, skyddszon eller fältkant måste dessa putsas i god tid innan rödsvingeln blommar.

Rödsvingel kan sås in med både 12 cm och 24 cm radavstånd. Lämplig utsädesmängd är 4–6 kg/ha utsäde oavsett insåningsgröda och om radavståndet är 12 eller 24 cm. Man kan inte kompensera för en dålig såbädd eller en för kraftig insåningsgröda med en högre utsädesmängd.

Rödsvingel växer långsamt i början och har behov av en noggrann etablering. Med hänsyn till risken för uppförökning av renkavle och råttsvingel är i första hand vårinsådd av rödsvingel att rekommendera.

Vårstråsäden ska sås med dubbelt radavstånd och rödsvingelfröet placeras däremellan.

Om insådd sker på hösten i vete skall sådden senareläggas, för att minska problemen med renkavle och råttsvingel.

En bra såbädd är viktig och rödsvingel bör maximalt sås på 2 cm djup.

Etableringsteknik

GÖDSLING

Tabell 1. Kvävegödsling (N) av rödsvingel

	Vår	Höst
Insånings-året		Kvävetillförseln är beroende av insåningsgrödan. <u>Insådd i vårstråsäd:</u> 30 kg/ha N direkt efter skörd av skyddsgrödan och 60 kg/ha kväve efter sista putsning <u>Insådd i höstvete:</u> 60 kg/ha N efter sista putsning. Svaga insådder får 30 kg/ha N direkt efter skörd av insåningsgrödan
Fröskörde-åren	60–80 kg/ha N vid tillväxtstart. Lägsta kvävegivan till sorter med långa utlöpare.	Efter sista putsning 50–70 kg/ha N. Den lägre givan till sorter med inga eller korta utlöpare.

Om grödan **inte** tillväxtreglering minskas vårkvävegivan med 20–30 kg N/ha

Flytgödsel kan tillföras på hösten, direkt efter putsning eller ensilering i början av oktober. Tillför gärna upp till hälften av

kvävebehovet som handelsgödsel för en jämnare kvävefördelning.

Om man önskar ensilera återväxten tillförs 40 kg/ha extra kväve 1–2 veckor efter fröskörd (direkt efter putsningen av fröstubben). I övrigt gödslas enligt tabell 1.

Kompletteringsgödsling med 20–30 kg/ha kväve (t ex kalksalpeter) kan vid synliga bristsymptom genomföras under sista hälften av maj i mitten av axgången.

Fosfor, kalium och svavel

Rödsvingel har behov av ca 15 kg/ha fosfor, ca 50 kg/ha kalium och ca 15 kg/ha svavel.

Mangan

Speciellt på jordar med hög mullhalt eller för övrigt lucker jord, är mangansprutning aktuell. Riktlinjen är att om man i andra grödor har behov för mangansprutning ska även rödsvingelfrövallen behandlas. Detta görs i samband med vårens ogräsbekämpning.

Ogräsbekämpning

De ogräs man ska vara extra uppmärksam på är de som riskerar varans möjlighet att bli certifierad. Till dessa ogräs hör framförallt *harkål*, *vitgröe*, *luddlosta*, *rättsvingel*, *kärrkavle* och *renkavle*. Samt kulturgräs som *övriga svingelarter*, *rajgräs* och *hundäxing*.

Läs alltid på förpackningens etikett!

Insåningsåret (insåningsgröda = stråsäd)

2,0 l/ha Ariane S, eller

0,8–1,0 l/ha Starane XL, m.fl.

För att förstärka effekten mot bl.a. viol, plister och veronika tillsätt 0,1 l/ha Legacy/Diflanil.

Insåningsåret (insådd i höstvete)

1,5 l/ha Starane XL, alt.

2,5 l/ha Ariane S.

80 ml Hussar Plus OD + superolja om rödsvingeln har minst 2 blad.

För att förstärka effekten mot bl.a. viol, plister och veronika tillsätt 0,1 l/ha Legacy/Diflanil

Hösten efter skörd av insåningsgröda:
1,5–2,0 l/ha Focus Ultra när all spillsäd är grodd.

Fröskördeåren

Vitgröe och örtogräs:

Dubbelbehandling: 60–80 ml/ha Hussar Plus OD (UPMA) + 0,5 l/ha Superolja, andra behandling 7–14 dagar senare med 60–80 ml/ha Hussar Plus OD (UPMA) + 0,5 l/ha Superolja. Tidig behandling är mycket viktig. Om vitgröen har fått vippa uteblir effekten.

För att förstärka effekten mot bl.a. viol, plister och veronika tillsätt 0,1 l/ha Legacy/Diflanil (UPMA)

Örtogräs: 1,5–1,8 l/ha Starane XL, m.fl. eller 2,5 l/ha Ariane S. För att förstärka effekten mot bl.a. viol, plister och veronika tillsätt 0,1–0,15 l/ha Legacy/Diflanil (UPMA)

Grova gräs ex losta och kvickrot: 3,0 l/ha Focus Ultra eller 0,5–1,0 lit/ha Agil har bra effekt. Spruta på morgonen när det fortfarande finns dagg kvar.

Andra och tredje fröskördeåret brukar det inte finnas problem med örtogräs men vitgröen måste ständigt bevakas.

Skadegörare och svampsjukdomar

Bekämpning av insekter är sällan nödvändigt i första årets vall. Om du hittar vita ax i förstaårsvallen finns det behov av behandling i andra och tredjeårsvallen med full dos av godkänd pyretroid, när björkarna har "musöron", dvs björkbladen är ca 0,5 cm.

Mjöldagg och rost bekämpas vid behov med 0,6–0,8 l/ha Amistar.

Tillväxtreglering

Rödsvingel bör tillväxtregleras – man får normalt ca 20% högre skörd.

Tillväxtreglering kan genomföras från begynnande sträckning till begynnande axgång. Det är viktigt att grödan är i mycket god tillväxt och inte stressad av torka vid behandlingstillfället.

Enkelbehandling (DC 30–49)

0,5–0,8 l/ha Moddus M, Moddus Start,

Dubbelbehandling

Förslag:

DC 30–37, 0,4 l/ha Moddus Start

DC 43–49, 0,4 l/ha Moddus M m.fl..

Läs alltid på förpackningens etikett!

Skörd

Rödsvingel skördas normalt direkt, ca 35 dagar efter blomning, men bör strängläggas en vecka tidigare om grödan inte gått omkull när skördetidpunkten närmar sig.

Vid direktskörd bör vattenhalten i fröna vara under 20 % pga ojämn mognad. Både strå och vippa har då fått en ljusgul-vit färg och fröna är vaxaktiga eller mjöliga.

Ett pickupbord på skördetrösken är inte ett måste, men det ger en enklare skörd av strängarna och man blir mindre känslig för dåligt väder och blött växtmaterial.

Grundinställning av tröska

Cylinder

Periferihastighet 25–30 m/sek, vilket normalt motsvarar 800–1 000 varv/minut

Slagsko

I framkanten ca 12 mm, i bakkanten ca 5 mm

Såll

Ovansåll: lamellsåll 10 mm

Undersåll: lamellsåll ca 6 mm; rundsåll 6 mm.

Luftmängd

Börja med låg hastighet på fläkten och justera sedan med hänsyn till renhet och fröspill.

Efterbehandling av fröet

En fröråvara med hög vattenhalt och ojämnt moget frö orsakar snabbt skadlig värmebildning. Detta innebär en risk att fröets grobarhet sänks. För att bevara kvaliteten är det viktigt att snarast lufta/kyla fröet under minst 2–3 dygn. När vattenhalten är under 18 % påbörjas aktiv torkning, eventuellt med tillsatsvärme.

1 m³ 80 % renvaruhalt väger ca 200 kg

Höstbehandling

Insåningsåret (skyddsgröda = spannmål)

Direkt efter skörd av skyddsgrödan förs halmen bort och stubben putsas om den är högre än 7 cm. Rödsvingel behöver **mycket** ljus på hösten för att utveckla många fröbärande skott. Det har avgörande betydelse för skörden i förstaårsvallen. Rödsvingeln bör vara max 10 cm hög inför vintern och putsas normalt i början av oktober.

Fröskördeåren

1–2 veckor efter fröskörd putsas stubben hårt (ca 5 cm stubbhöjd). Rödsvingeln putsas igen i början av oktober. Rödsvingel bör vara max 10 cm hög inför vintern. Putsningstidpunkten anpassas så grödan kan växa och återhämta sig 3–4 veckor innan vintern kommer.

Version 2018-04-06
Foto: Hans Jonsson

